

dr Piotr Wahl

Akademickie Centrum Kształcenia Językowego (ACKJ)
Uniwersytet Szczeciński
Ul. Wawrzyniaka 15
70-392 Szczecin

Adres prywatny:
Ul. Kasprzaka 2/11
71-074 Szczecin
e-mail: wahl3@wp.pl
Tel. kom.: (+48) 506 177 280

AUTOREFERAT

Opis dorobku i osiągnięć naukowych

Jestem absolwentem Instytutu Iberystyki Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Studia ukończyłem w 1983 roku, uzyskując tytuł magistra iberystyki (magistra filologii obcej w zakresie języków hiszpańskiego, portugalskiego i angielskiego). Moja praca magisterska nosiła tytuł *La revolución guatemalteca 1944-1954* i została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Michała Chmary. Jednym z recenzentów był Tomasz Knothe. Obrona pracy magisterskiej, w której uczestniczyła pani dr Janina Klave (kierująca Sekcją Języka Portugalskiego w Katedrze Iberystyki, polska portugalistka), przebiegała w języku hiszpańskim i portugalskim.

Po skończeniu studiów podjąłem pracę w Wyższej Szkole Morskiej w Szczecinie jako wykładowca języka hiszpańskiego, ucząc jednocześnie języka angielskiego oraz innych języków obcych w takich instytucjach jak Naczelna Organizacja Techniczna i Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Będąc pracownikiem Wyższej Szkoły Morskiej spędziłem kilka miesięcy w Salamance jako stypendysta Rządu Hiszpańskiego. Później, jako pracownik Instytutu Germanistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, przez kilka lat wykładałem język angielski. W tym czasie jeździłem wielokrotnie do Wrocławia na warsztaty naukowe organizowane przez iberystów pracujących w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie miałem kontakt między innymi z prof. zw. dr. hab. Piotrem Sawickim i dr. Zygmuntem Wojskim; dr Wojski był recenzentem

mojej pierwszej książki, podręcznika akademickiego do języka hiszpańskiego *Curso de la lengua española*, w którym zebrałem swoje doświadczenia w nauczaniu tego języka (1983). Doświadczenia w nauczaniu języka angielskiego zebrałem w kolejnej książce, *English-99* (1999), uniwersalnym podręczniku do języka angielskiego, który został ostatnio wydany przez Uniwersytet Szczeciński w wersji dla niewidomych.

W 1984 roku uzyskałem uprawnienia tłumacza przysięgłego i zajmowałem się również tłumaczeniami. Ten pierwszy etap mojej pracy zawodowej – w Wyższej Szkole Morskiej i w Instytucie Germanistyki – był czasem zbierania doświadczeń w zakresie dwóch dziedzin lingwistyki stosowanej: nauczania języków obcych (w szczególności hiszpańskiego i angielskiego) oraz translatoryki.

Teoria i praktyka nauczania (i uczenia się) języków obcych stała się i jest do dziś głównym obszarem moich zainteresowań badawczych, mimo że obszar ten poszerzył się o nowe tematy. Na przestrzeni wielu lat pracy miałem sposobność przetestować liczne sposoby, metody, materiały i środki glottodydaktyczne w odniesieniu do bardzo różnych grup ludzi uczących się języków obcych, w szkołach podstawowych, średnich, wyższych, w instytucjach prywatnych i publicznych, w ramach kursów komercyjnych i zajęć obligatoryjnych, a nawet z osobami niepełnosprawnymi (niedosłyszącymi i niedowidzącymi).

Od samego początku mojej pracy zawodowej zajmowałem się równolegle dwoma językami obcymi (hiszpańskim i angielskim); czasami trzema lub czterema (francuskim i portugalskim). Byłem więc w sposób naturalny zmuszany do ciągłego porównywania języków na wszystkich ich poziomach strukturalnych: fonologicznym i fonetycznym, morfologicznym, syntaktycznym i leksykalnym.

W roku 2000, po trzyletnich studiach doktoranckich i po obronie pracy doktorskiej zatytułowanej *Szanse i zagrożenia związane z integracją Polski z Unią Europejską na przykładzie doświadczeń Hiszpanii i Portugalii* uzyskałem tytuł doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w specjalności polityka gospodarcza i integracja europejska, nadany Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 27 czerwca 2000 roku. Promotorem pracy był prof. zw. dr hab. Krzysztof Chwesiuk, recenzentami byli prof. zw. dr hab. Waldemar Grzywacz i prof. zw. dr hab. Anna Barbara

Kisiel-Łowczyk. Profesor Waldemar Grzywacz, *doctor honoris causa* Uniwersytetu Szczecińskiego, wnioskował o nagrodzenie pracy doktorskiej nagrodą Ministra MNiSW.

Po uzyskaniu tytułu doktora przez kilka lat – równoległe do moich zajęć językowych, które prowadziłem nieprzerwanie (także na kierunku filologia hiszpańska) – zajmowałem się dydaktyką i działalnością badawczą w zakresie nauk ekonomicznych. Efektem tych działań są artykuły oraz książki akademickie z zakresu nauk ekonomicznych i europeistyki; między innymi jestem współautorem razem z prof. zw. dr. hab. Stanisławem Flejterskim monografii zatytułowanej *Ekonomia globalna. Synteza* (2003); książka uzyskała pozytywną recenzję w „Ekonomiście” (2003, nr 5), dwumiesięczniku Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN i PTE. Byłem również recenzentem lub promotorem kilkunastu prac licencjackich z zakresu nauk ekonomicznych w Wyższej Szkole Integracji Europejskiej (WSIE), gdzie byłem zatrudniony jako pracownik naukowo-dydaktyczny. Uczestniczyłem w kilku konferencjach naukowych, prowadziłem wykłady z przedmiotów ekonomicznych, zajmowałem się również polityką regionalną Unii Europejskiej, czego owocem jest monografia *Europejska polityka regionalna* (2003), wydana przez Wyższą Szkołę Integracji Europejskiej. Będąc pracownikiem WSIE opracowałem ekspertyzę strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego dla Urzędu Marszałkowskiego: *Baltic+, with the analysis: The Participation of the West-Pomeranian Province, Part of the Pomerania Euroregion, in BSR Spatial Development Projects and Programmes, with a Special Attention to Baltic+ Project (Analysis)*; ekspertyza ta weszła w skład dużo większego projektu.

Powszechnie akceptowalny jest pogląd, że interdyscyplinarność jest wartością dodaną w badaniach naukowych. Dla przykładu, zajmując się naukami ekonomicznymi, między innymi, wykładałem statystykę w języku angielskim; w ten sposób zdobyłem wiedzę, która jest również bardzo użyteczna w lingwistyce. Przygotowanie w zakresie nauk ekonomicznych jest też bardzo przydatne dla wykładowcy na kierunku filologia hiszpańska, kiedy jednym z wykładanych przedmiotów jest tak zwana wiedza o obszarze danego języka; znacząca zawartość tego przedmiotu to zagadnienia społeczno-ekonomiczne.

Prawie od samego początku istnienia Wyższej Szkoły Języków Obcych w Szczecinie jestem z nią związany zawodowo. Wykładałam tam na kierunku filologia hiszpańska następujące przedmioty lingwistyczne:

- gramatyka historyczna języka hiszpańskiego;
- gramatyka opisowa języka hiszpańskiego;
- gramatyka kontrastywna polsko-hiszpańska;
- metodyka nauczania języka hiszpańskiego;
- teoria i praktyka tłumaczeń między językami polskim i hiszpańskim (i odwrotnie);
- teoria i praktyka tłumaczeń między językami polskim i angielskim (i odwrotnie);
- kolokacje angielskie;
- wiedza o obszarze języka hiszpańskiego.

Jako wykładowca opracowałam sylabusy do wszystkich tych przedmiotów. Wykładając gramatykę historyczną przez kilka lat zebrałam dość materiału, by powstała kolejna książka, *Język hiszpański od narodzin do obecnej formy (na tle innych języków romańskich)*; tymi innymi językami romańskimi były francuski, portugalski i włoski. Recenzentem książki była pani prof. zw. dr hab. Ewa Komorowska, obecnie Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego.

Pracując w Wyższej Szkole Języków Obcych w Szczecinie, byłem wielokrotnie promotorem prac licencjackich. Jestem też autorem pytań do egzaminu licencjackiego oraz corocznie uczestniczę w komisji egzaminacyjnej, która nadaje tytuł licencjata filologii hiszpańskiej.

Od 2003 roku jestem pracownikiem Uniwersytetu Szczecińskiego. W okresie pracy na Uniwersytecie Szczecińskim uczestniczyłem w kilku konferencjach naukowych o tematyce językoznawczej.

Ważnym wydarzeniem w moim życiu zawodowym było uczestniczenie w projekcie Leonardo da Vinci. Projekt, finansowany przez Unię Europejską, polegał na wysłaniu ponad stu studentów Uniwersytetu Szczecińskiego na praktyki zawodowe do czterech krajów: Portugalii, Hiszpanii, Włoch i na Cypr. Studenci wyjeżdżający do Portugalii musieli znać język portugalski na tyle dobrze, by w miarę swobodnie funkcjonować w portugalskojęzycznym miejscu pracy, podobnie studenci wyjeżdżający do Hiszpanii

musieli znać hiszpański, a studenci wyjeżdżający do Włoch – włoski (od studentów wyjeżdżających na Cypr wymagano tylko znajomości angielskiego). Pojawiła się konieczność zorganizowania intensywnych kursów tych trzech języków w jednym formacie. Opracowałem format takiego kursu dla tych trzech języków. Studenci przeszli stosowne kursy, odbyli praktyki i projekt, po uzyskaniu pozytywnej oceny, został zamknięty. Był to materialny początek idei synoptycznego podejścia do języków.

Synoptyczne podejście do języków polega na ich zestawianiu po uprzednim sporządzeniu ich opisów w jednym, precyzyjnie zdefiniowanym, formacie. Całą procedurę nazwano synoptyczną; po pierwsze, ze względu na podobieństwo do synoptycznego zestawiania trzech ewangelii; po drugie, ze względu na etymologiczne znaczenie słowa, które do dziś jest żywe w języku angielskim. Naturalne nabywanie w pierwszych latach życia lub w późniejszym okresie uczenie się kilku języków jednocześnie (właściwszym słowem jest tu: 'równoległe') nie jest niczym nowym, nową propozycją jest format deskrypcyjny. Przyjęcie określonego formatu, a następnie zestawienie kilku języków opisanych w tym samym formacie, narzuca określoną metodę nauczania i uczenia się zestawionych w ten sposób języków.

Inspiracją dla idei synoptycznej były też studia nad gramatyką historyczną. Jeżeli wyobrazimy sobie trójkąt o trzech wierzchołkach, które nazwiemy łacina (Ł), hiszpański (H) i portugalski (P), to wtedy bok ŁH może symbolizować transformację diachroniczną łaciny we współczesny język hiszpański, bok ŁP – transformację diachroniczną łaciny we współczesny język portugalski, natomiast bok HP może symbolizować transformację synchroniczną hiszpańskiego w portugalski.

Pierwsza wersja opisów języków hiszpańskiego, portugalskiego i włoskiego już była przeze mnie przygotowana. Ostatecznie włoski zastąpiono francuskim i powstały opisy trzech języków w tym samym formacie zestawione w jednej dwutomowej publikacji napisanej po angielsku, *Synoptic Description: Spanish, Portuguese, French*. Książka, a właściwie dwie książki (każda o objętości około 450 stron), została wydana w 2010 roku pod auspicjami Uniwersytetu Szczecińskiego. *Synoptic Description* zawiera 20 rozdziałów. Każdy rozdział opisuje jeden fragment językowy; na przykład rozdział 4 traktuje o liczebnikach i rodzajnikach, rozdział 17 – o przyimkach. W każdym rozdziale jest pięć podrozdziałów:

- wstęp,
- podrozdział hiszpański,
- podrozdział portugalski,
- podrozdział francuski
- oraz synopsis (porównanie opisywanego fragmentu językowego w trzech tytułowych językach).

W trakcie pisania książki przeprowadzono trzy kolejne kursy dla trzech różnych grup studentów, którzy byli uczeni równolegle trzech języków obcych: hiszpańskiego, portugalskiego i francuskiego. Kursy odbyły się w Akademickim Centrum Kształcenia Językowego, które jest integralną częścią Uniwersytetu Szczecińskiego. Ostatecznie kurs synoptyczny trzech języków romańskich od zera do poziomu B2 obejmował 270 godzin lekcyjnych (45-minutowych) podzielonych na trzy semestry po 90 godzin w każdym semestrze, po sześć godzin tygodniowo przy 15 tygodniach w semestrze.

Wstępne dane z przeprowadzonego trzykrotnie eksperymentu dydaktycznego są następujące:

- osiągnięcie poziomu B2 w zakresie trzech języków obcych metodami obecnie powszechnie stosowanymi wymaga 120 godzin przez 4 lata nauki, co pomnożone przez trzy języki daje 1440 godzin lekcyjnych;
- osiągnięcie poziomu B2 w zakresie trzech języków obcych metodą synoptyczną wymaga 270 godzin lekcyjnych;
- 1440 podzielone przez 270 wynosi 5,3.

Na tym etapie można stwierdzić, że teza zakładająca większą efektywność metody synoptycznej od efektywności metod obecnie powszechnie stosowanych w nauczaniu języków obcych została pozytywnie zweryfikowana; dalszej weryfikacji trzeba natomiast poddać wyniki liczbowe.

W miarę postępowania prac nad projektem synoptycznym stało się oczywiste, że konieczna jest baza teoretyczna porządkująca zebrany materiał i lokalizująca go w szerszym kontekście. Tę lukę wypełniła kolejna publikacja zatytułowana *Metoda synoptyczna. Nowa wizja języka etnicznego w aspekcie teoretycznym i aplikacyjnym*. Książka ta jest prezentacją innowacyjnego sposobu opisywania i porównywania naturalnych języków

etnicznych. W synoptycznej wizji – jak zostało to przedstawione w książce – gramatyka każdego języka etnicznego jest operacyjna i składa się z sześciu zbiorów (fonetycznego, semazjologicznego, morfologicznego, leksykalnego, syntagmy prostej i syntagmy złożonej) i czterech transformacyjnych pionowych funkcji intralingwalnych (morfologicznej, leksykalnej, syntagmy prostej i syntagmy złożonej). Synoptyczne przechodzenie między językami możliwe jest dzięki synoptycznym poziomym funkcjom interlingwalnym (fonetycznej, morfologicznej, leksykalnej, syntagmy prostej i syntagmy złożonej). Metoda Synoptyczna, oprócz swojej wartości teoretyczno-kognitywnej, ma potencjał aplikacyjny: może być wykorzystywana w lingwistyce stosowanej, a w szczególności w kreowaniu polityk językowych oraz w nauczaniu języków obcych.

Książka *Metoda synoptyczna* została zrecenzowana przez prof. dr. hab. Jacka Perlina, profesora Uniwersytetu Warszawskiego oraz przez prof. dr. hab. Pawła Mecnera, profesora Uniwersytetu Szczecińskiego; obie recenzje zostały dołączone do wniosku.

W wyniku dalszych przemyśleń i doświadczeń dydaktycznych powstała kolejna książka *Synoptic Approach to the European Union's Linguistic Variety Exemplified with the Neo-Latin Group of Languages against the Background of English as a Lingua Franca*, napisana po angielsku. W tej książce podejście synoptyczne zostało zmodyfikowane, a kontekst teoretyczny znacznie rozszerzony. Książka ta jest również podsumowaniem mojej działalności badawczej, dydaktycznej i edytorskiej w okresie po uzyskaniu tytułu doktora.

Szczecin, 10 grudnia 2014.

